SCENARIO 1 | LOKALE INNOVATIEKRACHT

INNOVATIEF, PRODUCTIEF, BREDE WELVAART, VITAAL, SAMENREDZAAMHEID, COLLECTIEF, LOKALE BEHOEFTE

WONEN: LOKALE GROEI

Tussen 2032 en 2050 worden er in dit scenario 1.600 nieuwe woningen gebouwd. Deze woningen zijn bedoeld voor mensen die nu al in de gemeente wonen. Maar ook voor mensen die hier in de toekomst willen komen werken. De woningen zullen divers, betaalbaar en voor verschillende doelgroepen zijn. Om de natuur en het landschap te beschermen worden er alleen woningen gebouwd op plekken waar nu al bebouwing is. Soms worden oude gebouwen vernieuwd of verbouwd tot woningen. Ook komen er meer kleine woningen bij, en soms worden er hogere gebouwen gebouwd, zoals appartementen. Bij alle ontwikkelingen wordt nadrukkelijk gelet op de kwaliteit van wonen en sociaal contact.

WERKEN: TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMERSCHAP

In Twenterand zijn mensen al heel lang ondernemend. De gemeente wil op die kwaliteit voortbouwen. De belangrijkste sectoren hierin zijn de maakindustrie, de bouw en de landbouw. Om te zorgen voor genoeg werk in de regio, zorgt de gemeente voor een goed werkklimaat voor ondernemers. Lokale bedrijven krijgen zo veel mogelijk ruimte om te vernieuwen en meer energiezuinig te worden. De nieuwe bedrijven komen vooral in de buurt van Vriezenveen en de samenwerking met Almelo wordt versterkt.

VOORZIENINGEN: VOLWAARDIG EN AANVULLEND AANBOD

Meer bewoners in Twenterand betekent meer draagvlak voor behoud van belangrijke voorzieningen, zoals scholen, sportclubs of zorg. Door slim gebruik van de ruimte en samenwerking heeft elk dorp in Twenterand de belangrijkste voorzieningen. De grotere voorzieningen in Vriezenveen, Vroomshoop, Den Ham en Westerhaar-Vriezenveensewijk vullen elkaar aan. Het verenigingsleven in Twenterand is erg sterk met goede plekken voor sport, cultuur en evenementen. De verenigingen werken hierin samen met organisaties in de buurt.

LANDBOUW: INNOVATIEVE PRODUCTIE

Het buitengebied van Twenterand verandert stapsgewijs in een gebied waar zo duurzaam mogelijk voedsel wordt geproduceerd. De focus ligt op vernieuwing in de landbouw en slimme technieken. Dit sluit aan bij wat er in de regio al gebeurt op het gebied van innovatie. In Twenterand komen er experimenten met nieuwe manieren van landbouw. Denk bijvoorbeeld aan kringlooplandbouw en slimme indelingen van het grondgebruik. Twenterand wil hiermee voorop lopen in een toekomstige manier van voedsel produceren, als antwoord op verschillende landelijke en regionale opgaven binnen de landbouw.

MOBILITEIT: LOKALE BEREIKBAARHEID VOOROP

Om het verkeer veiliger te maken komt er meer ruimte voor fietsers en wandelaars. Dit zorgt ook voor een prettigere woonomgeving. Een goed netwerk aan snelle fietsroutes zorgt voor een sterke verbinding tussen de dorpen. Ook lokale initiatieven, bijvoorbeeld deelauto's of een belbus, dragen bij aan een goede verbinding. Binnen de gemeente blijven belangrijke plekken zo voor iedereen goed bereikbaar.

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN KLIMAAT: ROBUUST EN LOKAAL

Rondom de dorpen komt meer groen, wat helpt om wateroverlast en droogte tegen te gaan. De gemeente moedigt inwoners aan om mee te helpen met vergroening of opwekking van energie. Groene stroken vangen regenwater op en zorgen met bomen voor verkoeling in warme periodes. Ook worden de inwoners aangemoedigd om op eigen grond iets te doen voor het klimaat. Dit kan in de vorm van groen aanleggen of regenwater opvangen. Lokaal wordt duurzame energie opgewekt. In elk dorp komt een windmolen van een lokaal bedrijf. De opbrengst blijft in de gemeenschap. Kleine zonnevelden op landbouwgrond als extra functie zorgen ervoor dat boeren ook wat geld bijverdienen.

LANDSCHAP EN NATUUR: BEHOUD EN VERBINDING

De groene gebieden rondom de dorpen zorgen voor een gezonde en fijne leefomgeving. Het zijn plekken waar mensen kunnen wandelen, anderen ontmoeten en genieten van de natuur. Ze helpen ook bij problemen door klimaatverandering, zoals droogte of hevige regen. Om het milieu te beschermen is hier geen plek voor intensieve landbouw. In het buitengebied ligt de nadruk op het bewaren van de (culturele) geschiedenis van het landschap. In het landschap zie je nog sporen van de veenindustrie, het gebruik van de boeren en ruilverkaveling. Dit laat zien hoe mensen vroeger leefden en werkten in Twenterand. Als de inwoners zelf met plannen komen voor nieuwe natuur, wordt dit door de gemeente aangemoedigd. Er zijn echter geen extra doelen bovenop de landelijke en provinciale afspraken.

In scenario 1 staan sterke en veerkrachtige gemeenschappen centraal. Groei van het aantal inwoners draagt optimaal bij aan het versterken van de brede welvaart. Bewoners zijn trots op hun dorp of buurt, het landschap en de geschiedenis van Twenterand. Ondernemerschap bloeit: lokale bedrijven innoveren en zorgen voor nieuwe banen. Deze banen worden opgevuld door lokale inwoners, maar trekken ook talent en diversiteit uit de regio aan, waardoor een inclusieve arbeidsmarkt ontstaat. Door een groeiend aantal inwoners en een actieve gemeenschap blijven voorzieningen overeind. Om het gewaardeerde open en agrarische karakter van Twenterand te behouden, worden woningen hoofdzakelijk nog binnen bestaand bebouwd gebied gebouwd, met slimme oplossingen voor leefbaarheid. Op het platteland blijft de landbouw de belangrijkste economische sector, waarbij nieuwe, slimme technieken worden gebruikt die bijdragen aan zowel ecologische als economische welvaart. Zo kan de sector nog jaren vooruit.

In scenario 1 is Twenterand in 2050 t.o.v. 2025 met **10% procent gegroeid**, dus tot **37.500 inwoners**. Dit resulteert in een woningbouwopgave van +1.600 woningen in de periode 2032 - 2050.

Kanttekeningen

- → We doen in dit scenario een stevig beroep op inwoners en de gemeenschap. Het is daarom niet zeker dat gewenste doelen worden behaald; het kan ook leiden tot vertraging in de realisatie van doelen.
- → Doordat er het landelijk gebied geen duidelijke sturing is op het gebied van de landbouw, loopt de gemeente het risico dat besluiten van bovenaf opgelegd gaan worden (vanuit de provincie of het Rijk) en keuzemogelijkheden binnen agrarische bedrijfsvoering afnemen.
- → De groei van het aantal inwoners en een toename van bedrijvigheid zorgt voor een grotere druk op de lokale infrastructuur.
- → Versnippering ligt op de loer.

Legenda 'Lokale innovatiekracht'

- *Vertrekpunten in elk scenario*
- Compacte en vitale leefkernen...
- ... met focus op inbreiding
- Ruimte voor +/- 2800 woningen (nieuwe (1600) en bestaande (1200) plannen)
- Voorzieningen op peil
- Complementaire voorzieningen verspreid
- Bestaande werklocaties: focus op lokale MBK
- Versterken relatie maakindustrie Almelo
- Goede verbindingen tussen de kernen
- Lokale energiecoöperatie *Locaties indicatief*
- Zoekgebieden voor kleinschalig zon-op-land *Locaties indicatief*
- Maatregelen voor de generieke opgaven landbouw volgens de POVI
- Maatregelen voor de specifieke opgaven landbouw volgens de POVI
- Klimaatbuffer rond de kernen: ruimte voor ommetjes en ontmoeting, geen intensieve landbouwfuncties, landschapsversterking

OPEN LANDSCHAP

CONCEPT

SCENARIO 2 | DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN

AANTREKKELIJKE EN ONTSPANNEN WOONGEMEENTE, DIENSTVERLENENDE ECONOMIE, BEREIKBAAR, DYNAMISCHE STATIONSGEBIEDEN

In scenario 2 is Twenterand een aantrekkelijke woongemeente die een belangrijke rol speelt in de groei van regio Twente. De combinatie van stedelijke gemakken in een open, groene en sfeervolle omgeving vormt het visitekaartje van de gemeente. Ruime, karakteristieke woningen en appartementen op goed bereikbare plekken (zoals bij de stations) trekken nieuwe inwoners naar Twenterand. De kernen en het platteland zijn verbonden door veel groen en zijn goed voorbereid op het veranderende klimaat. Op bedrijventerreinen en het platteland verschuift de focus naar een bedrijvigheid met weinig milieuimpact. De dienstverlenende economie groeit, terwijl maakindustrie en traditionele landbouw afneemt.

In scenario 2 is Twenterand in 2050 t.o.v. 2025 met **15% procent gegroeid**, dus tot **39.000 inwoners**. Dit resulteert in een woningbouwopgave van +2.300 woningen in de periode 2032 - 2050.

WONEN: REGIONAAL AANTREKKELIJK

Twenterand groeit mee met de regio Twente. Er komen veel nieuwe woningen bij door het bouwen in bestaande woonwijken, het aanpassen van oude gebouwen en het bouwen op nieuwe plekken. De gemeente zet in op woningen voor mensen die al in de gemeente wonen. Tegelijkertijd is er ook ruimte voor mooie en bijzondere woonwijken om mensen uit andere delen van het land aan te trekken.. Daarom komen er ruime huizen met veel groen bij. Ook worden veel nieuwe woningen (in de vorm van appartementen) dicht bij de treinstations in Vriezenveen en Vroomshoop gebouwd.

MOBILITEIT: OPTIMAAL REGIONAAL VERBONDEN

De Nedersaksenlijn verbindt Twente met Groningen en is erg belangrijk voor de groei van Twenterand en het vervoer in de regio. De stationsgebieden in Vriezenveen en Vroomshoop worden belangrijke plekken waar mensen makkelijk kunnen overstappen tussen trein, bus, fiets en auto. Er zullen ook carpoolplekken, snelle fietsroutes, oplaadpunten en deelvervoer komen. Dit maakt het openbaar vervoer aantrekkelijker voor mensen die naar werk reizen. De gemeente werkt samen met de provincie om betere en veiligere N-wegen te creëren. Door goed samen te werken met provincie en de overheid, en door ze te laten zien hoe belangrijk projecten voor de gemeente en regio zijn, komt er geld en politieke steun.

WERKEN: RUIMTE VOOR EEN NIEUWE ECONOMIE

Twenterand wil een fijne gemeente zijn om te wonen. Daarom richt de gemeente zich meer op bedrijven die minder impact hebben op het milieu (geur, geluid, lucht) en meer op bedrijven die diensten aanbieden. De maakbedrijven en fabrieken verplaatsen zich naar andere plekken in de regio. Rond het spoor komen nieuwe woningen en dus geen bedrijven met veel milieuoverlast meer. De kansen voor dienstbedrijven (bijv. kantoren) liggen vooral in de dorpen en bij de stations Vriezenveen en Vroomshoop. Werken op afstand wordt makkelijker gemaakt door flexibele werkplekken. In het buitengebied vormt (natuurvriendelijke) recreatie en toerisme een extra inkomstenbron.

LANDBOUW: IN BALANS MET LANDSCHAP EN NATUUR

De landbouw in het buitengebied verandert mee met het groene en duurzame beeld van wonen in Twenterand. Boeren gaan steeds meer werken op een manier die goed is voor de natuur. Ze worden beheerders van het landschap bovenop alleen voedselproducenten. Bijvoorbeeld rond Vriezenveen proberen boeren nieuwe vormen van landbouw zoals natte teelt. Ook experimenteren ze met andere manieren om geld te verdienen, zoals voedselbossen.

VOORZIENINGEN: DORPSE KLEINSCHALIGHEID MET STEDELIJKE GEMAKKEN

Meer inwoners in Twenterand gaat samen met de behoefte aan meer voorzieningen, zoals scholen, zorg en winkels. Deze voorzieningen worden zoveel mogelijk geplaatst waar veel mensen komen te wonen. Denk aan de gebieden rondom de treinstations Vriezenveen en Vroomshoop. Hier komen wonen, werken en voorzieningen (bijv. cultuur en sport) samen. Ook in de andere dorpen wordt een goede basis voor voorzieningen gelegd die bijdragen aan een prettige woonomgeving.

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN KLIMAAT: GECLUSTERD

Nieuwe woonwijken worden zo ingericht dat ze goed in het veranderende klimaat en het energienetwerk passen. Het buitengebied wordt ook beter voorbereid op extreem weer door bijvoorbeeld sloten breder te maken om regenwater beter vast te houden. Om genoeg energie op te wekken voor de toekomst, komt er een gebied met een groep windmolens. Op andere plekken in de gemeente komt er kleinschalige zonne-energie bij. Bij al deze plannen wordt goed gekeken naar hoe dit past in het landschap, zodat het er mooi en natuurlijk uit blijft zien.

LANDSCHAP EN NATUUR: GROEN GROEIT MEE

Het landschap van Twenterand is het visitekaartje van de gemeente. Nieuwe fiets- en wandelpaden zorgen voor betere verbindingen tussen het landschap en de dorpen. Hierdoor kunnen inwoners en bezoekers meer van het landschap genieten. In het buitengebied worden oude elementen van het landschap hersteld. In nieuwe plannen krijgen natuur en groen veel aandacht. Dit zorgt voor een mooiere omgeving en een gezond klimaat. Wanneer er nieuwe woningen bijkomen, gaat dit samen met het toevoegen van veel groen. Dit is ook weer goed voor de natuur en de leefomgeving.

Kanttekeningen

- → Verdichting en inbreiding oefenen druk uit op het behoud van het open en dorpse karakter. Om de gewenste woningbouwaantallen te realiseren, is op sommige plekken in de gemeente gestapelde bouw nodig en is het niet vanzelfsprekend dat iedereen op straat de auto kwijt kan.
- → Lokale binding en de identiteit kunnen in de dorpen onder druk komen te staan door de sterke groei van inwoners van buiten.
- → De focus op dienstverlenende economie maakt Twenterand minder aantrekkelijk voor vestiging van bedrijven in andere sectoren. Werkgelegenheid binnen de gemeente in deze van oudsher sterk vertegenwoordigde sector neemt af. Werknemers in deze sector die nu aangewezen zijn op een werkplek elders in de regio, zorgen voor een toenemende arbeidspendel.
- → Met de grote verstedelijking vormt de drukte in de ondergrond en toename in energievraag een uitdaging.

Legenda 'Dynamisch knooppunt in het groen'

- Vertrekpunten in elk scenario
- Levendige en onderscheidende woonkernen...
- ... met stedelijke gemakken
- Ruimte voor 3500 woningen (nieuwe (2300) en bestaande (1200) plannen) waarbij groen meegroeit bij de ontwikkeling. Pijlen geven globale richting voor uitbreiding aan
- Goed toegankelijk landschap
- Aantrekkelijk voorzieningencluster
- Basisvoorzieningen op orde
- Opwaarderen stationsomgeving met woningen, voorzieningen en werkplekken
- Multimodale mobiliteitshubs
- Inzetten op dienstverlenende economie
- Verduurzamen bestaande werklocaties
- Regionale verbindingen versterken
- VAB naar recreatie of (exclusief) wonen
- Zone specifieke opgaven landbouw: natuurinclusieve en multifunctionele landbouw
- Zone generieke opgaven landbouw: multifunctionele landbouw, extensief waar nodig
- Inzetten op recreatie: publiek en beleefbaar landschap
- Windenergie i.c.m. bosaanplant

CONCEPT

SCENARIO 3 | TWENTERAND TEELT DE TOEKOMST

AUTONOOM, COLLECTIEF, NATUURLIJK, LANDSCHAPPELIJKE LOGICA, DYNAMISCH LANDSCHAP, ADAPTIEF, DUURZAAM, BODEM EN WATER STUREND

WONEN: IN HARMONIE MET DE OMGEVING

Twenterand bouwt in een rustig tempo. Woningbouw is vooral bedoeld voor de mensen die er nu wonen en zorgt voor een passende woning voor iedereen. Ook helpt het mensen om door te stromen naar een andere woning, als hun situatie verandert. In de dorpen wordt er slim gekeken naar meer ruimte voor woningen, bijvoorbeeld door woningen te splitsen. Verder vindt woningbouw vooral aan de randen van de dorpen plaats, zodat het groen binnen de dorpen blijft behouden. Op de korte termijn komen er tijdelijke woningen bij die makkelijk aangepast kunnen worden wanneer dat nodig is. In het buitengebied kunnen leegstaande boerderijen worden veranderd in kleinschalige groepen woningen, als dit past bij het landschap.

WERKEN: DUURZAAM EN LOKAAL

De gemeente richt zich op het klaarmaken van bestaande bedrijventerreinen voor de toekomst. Ze zorgen voor genoeg ontwikkelruimte voor vernieuwing van bedrijven Daarnaast is er genoeg plek voor lokale bedrijven zodat dorpen zelfstandig kunnen blijven functioneren. Bedrijventerreinen worden groener gemaakt. Ook is er op de terreinen ruimte voor de verwerking van lokale gewassen. Hierdoor ontstaan korte ketens: lokaal gemaakt en lokaal gebruikt. Dit versterkt de duurzame economie. In landbouwgebieden krijgen bedrijven in landbouwtechnologie, voedselinnovatie en landschapsbeheer veel ruimte.

VOORZIENINGEN: GECLUSTERD EN VERBONDEN

Door de centrale ligging van Vroomshoop zullen vooral hier voorzieningen komen. Daarbuiten hangt het af van lokale behoeften en wat inwoners zelf organiseren. Het kan daardoor gebeuren dat sommige voorzieningen als een supermarkt of bibliotheek niet in elk dorp aanwezig zijn. De gemeente besteedt daarom veel aandacht aan een goed aanbod in Vroomshoop. In ieder dorp zal er ten minste één fysieke ontmoetingsplek zijn. Hier zullen verschillende voorzieningen worden samengebracht. Bijvoorbeeld een loket voor boodschappen of de huisarts/therapeut op spreekuur.

LANDBOUW: TEELT VOLGT PEIL EN INNOVATIE LEIDT

In Twenterand wordt geëxperimenteerd met toekomstige landbouw. De boeren werken meer op een manier die past bij het landschap om goed te zorgen voor de omgeving. Boeren werken samen in nieuwe groepen en proberen daar nieuwe manieren van landbouw uit. Ook combineren ze verschillende functies op hun land. In het buitengebied zijn veel gebieden waar voedsel wordt verbouwd en tegelijkertijd bos groeit. Ook worden gewassen geteeld voor duurzame regionale bouwprojecten.

MOBILITEIT: SCHOON EN ZELFSTANDIG

Niet alle voorzieningen kunnen in elk dorp blijven. Daarom is het belangrijk dat mensen Vroomshoop en andere plekken buiten Twenterand goed kunnen bereiken. Veel inwoners zijn afhankelijk van de auto. Daarom zorgt de gemeente voor genoeg parkeerruimte in de openbare ruimte. Ook wordt er door de gemeente ingezet op schoon verkeer door bijvoorbeeld genoeg oplaadpunten voor auto's te plaatsen of groene routes voor landbouwvervoer. Voor korte afstanden en recreatie is er een netwerk van fietsroutes die de dorpen en het landschap verbinden.

DUURZAAMHEID, ENERGIE EN KLIMAAT: LANDSCHAPPELIJKE LOGICA

Groen en water in en rond de dorpen helpen om beter om te gaan met extreem weer, zoals hitte, droogte of zware regen. In het buitengebied worden problemen als droogte en het dalen van de bodem actief aangepakt door het herstellen van het landschap en watersysteem. Bij nieuwbouw wordt slim gebouwd om minder energie te verbruiken. Energie wordt opgewekt waar het ook wordt gebruikt, bijvoorbeeld door zonnepanelen op daken of kleine windmolens bij boerderijen.

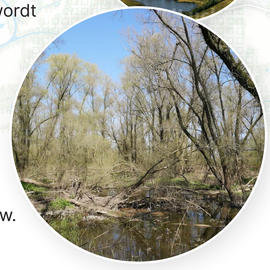

LANDSCHAP EN NATUUR: ROBUUST DOOR AGRO-ECOLOGIE

Het buitengebied van Twenterand is in beweging en past zich aan het klimaat aan. Bij het beheer van het landschap spelen boeren een belangrijke rol. Het landschap wordt ingericht en gebruikt op een manier die past bij natuurlijke kenmerken van het gebied, waarbij landbouw rekening houdt met de natuur. De ontwikkeling van natuur krijgt ook veel aandacht binnen en buiten de dorpen. Rondom de Engbertsdijksvenen wordt gewerkt aan het herstel van het veengebied. In een innovatielab werken verschillende organisaties samen om voorbeelden en ideeën te delen over natuurvriendelijke landbouw.

In scenario 3 transformeert Twenterand verder tot de meest toonaangevende gemeente op het gebied van toekomstbestendige landbouw. Hier gaan de kracht van het landschap en innovatieve landbouw hand in hand. De natuurlijke grenzen en de ondergrond zijn leidend voor alle ontwikkelingen, met een sterke nadruk op natuurlijke oplossingen en waterbeheer. In de kernen heerst een gevoel van zelfvoorziening en gemeenschapszin, gevoed door een bloeiende lokale economie. Verspreid over het landelijk gebied worden in beperkte mate woningen gebouwd die naadloos opgaan in het landschap. Voorzieningen zijn vooral geconcentreerd in Vroomshoop - het natuurlijk middelpunt van de gemeente. Bedrijventerreinen zijn omgevormd tot energiehubs en productieplekken voor biobased materialen, geteeld door lokale boeren en gebruikt in de bouw. Het platteland is de drijvende kracht achter een dynamische, circulaire economie, waar landbouw wordt gecombineerd met natuurontwikkeling en experimenten met nieuwe, duurzame gewassen. Twenterand is dé proeftuin voor de landbouw van de toekomst.

In scenario 3 is Twenterand in 2050 t.o.v. 2025 met **3% procent gegroeid**, dus tot **35.000 inwoners**. Dit resulteert in een woningbouwopgave van +530 woningen in de periode 2032 - 2050.

Kanttekeningen

- → De benodigde transformatie van de agrarische sector en het landschap vraagt om een stevige coördinatie, kennisdeling en investeringen van alle betrokken partijen.
- → De focus op de agrarische sector kan de diversiteit van de economie beïnvloeden; het is cruciaal om ook andere sectoren te ondersteunen voor een veerkrachtige arbeidsmarkt.
- → De nodige klimaatadaptatie en natuurontwikkeling vraagt om een flinke transformatie van het landschap. Hiervoor is slagkracht en sturing nodig.
- → Doelgroepen die niet beschikken over een eigen auto of scooter, zijn voor langere afstanden sterk afhankelijk van een betrouwbaar en betaalbaar OV-netwerk om voorzieningen te bereiken, maar met een lage dichtheid is dit niet altijd rendabel.

Legenda 'Twenterand teelt de toekomst'

- *Vertrekpunten in elk scenario*
- Groene en gezonde woonkernen...
- ... met uitstekende groen/blauwe verbinding- en en openbare ruimte
- Ruimte voor 1730 woningen (nieuwe (530) en bestaande (1200) plannen)
- Zoekgebied voor kleinschalige en/of tijdelijke woningbouw
- Fysiek ontmoetingspunt
- Voorzieningencluster; goed verbonden met de andere kernen
- Bestaande werklocaties: inzetten op nieuwe ketens in de biobased industrie
- Inzetten op circulaire maakindustrie
- Energiehubs *Locaties indicatief*
- Zonnevelden met natuur *Locaties indicatief*
- Kleinschalige windenergie op erf *Locaties indicatief*
- Biobased teelten in zone specifieke opgaven landbouw
- Biobased teelten in combinate met traditionele landbouw in zone generieke opgaven landbouw
- Landbouw rekening houdend met nattere bodem
- Wegen als biodiversiteitslinten
- Ruimte voor natuurlijk waterbeheer (o.a. beekdalherstel)
- Bufferbos rond N2000 gebieden met o.a. ruimte voor agroforestry

CONCEPT